

การพัฒนาภาวะผู้นำในโลกการเปลี่ยนแปลง
Leadership Development in The Changing World

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
Nakhon Pathom Rajabhat University

8TH GRADE

บทที่ 2

แนวคิดและทฤษฎีภาวะผู้นำ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.हरषा คล้ายจันทร์พงษ์

หัวข้อเนื้อหาประจำบท

8TH GRADE

1. หลักเบื้องต้นของทฤษฎีภาวะผู้นำ

4. ทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์

2. ทฤษฎีคุณลักษณะของภาวะผู้นำ

5. ทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยน

3. ทฤษฎีพฤติกรรมของภาวะผู้นำ

หลักเบื้องต้นของทฤษฎีภาวะผู้นำ

๒

๓

การศึกษาแนวคิดคุณลักษณะของภาวะผู้นำเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงองค์การในแง่มุมต่าง ๆ ที่มีนักทฤษฎีได้ศึกษาโดยแบ่งเป็นแนวความคิดต่าง ๆ พอสรุปได้ดังนี้

หลักเบื้องต้นของทฤษฎีภาวะผู้นำ

8TH GRADE

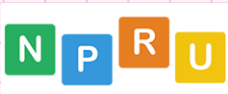

1.คุณลักษณะ เป็นการกล่าวถึงคุณลักษณะพิเศษ
ของผู้นำที่มีลักษณะแตกต่างจากคนทั่วไปโดย
แบ่งเป็น

- 1.1ลักษณะทางกายภาพที่เกี่ยวกับอุปนิสัย
ขนาด รูปร่าง
- 1.2ลักษณะทางบุคลิก

2.พฤติกรรม เป็นลักษณะที่ทำให้ความสำคัญกับ
พฤติกรรมที่เป็นผู้นำปฏิบัติตนหรือแสดง
ออกมาให้เห็นหรือสังเกตได้ มี 2 ลักษณะ คือ

- 2.1พฤติกรรมที่เกี่ยวกับการทำงาน และ
- 2.2พฤติกรรมที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์

หลักเบื้องต้นของทฤษฎีภาวะผู้นำ

8TH GRADE

๒

3.สถานการณ์ ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมในขณะนั้นในสถานการณ์ต่าง ๆ

4.ความสามารถและสมรรถนะของผู้นำ เป็นลักษณะที่ผู้นำมีความสามารถอยู่แล้ว แต่จะมีความสามารถที่แตกต่างกันในแต่ละคนซึ่งความสามารถเหล่านี้ได้รับการฝึกอบรมหรือการได้รับการพัฒนาทักษะต่างๆ

5.ภาวะผู้นำยุคใหม่ เป็นลักษณะของผู้นำแบบใหม่ นำเอาแนวคิดเทคโนโลยีใหม่ตลอดจนทฤษฎีต่างๆมาพัฒนาเป็นแนวคิดของภาวะผู้นำ

ทฤษฎีคุณลักษณะของภาวะผู้นำ

8TH GRADE

๒

นักวิจัยชื่อ เบอ์นาร์ต เอ็มเบส และ ราล์ฟเอ็ม สต็อค ดิว ได้ศึกษา ทฤษฎีคุณลักษณะของภาวะผู้นำ มีนักวิชาการและนักทฤษฎีได้กล่าวถึงคุณลักษณะที่สำคัญของผู้นำที่คล้ายกันและแตกต่างกันบ้าง แต่ส่วนใหญ่จะมีลักษณะคล้ายกันที่มีลักษณะส่วนบุคคลสำหรับผู้นำ เช่น สติปัญญา ความซื่อสัตย์ ความเชื่อมั่นในตนเองและรูปร่าง เป็นต้น

ทฤษฎีคุณลักษณะของภาวะผู้นำ

ลักษณะส่วนบุคคล

- พลังภายใน
- ความแข็งแกร่งทางร่างกาย

สติปัญญาและความซื่อสัตย์

- สติปัญญาและความสามารถทางปัญญา
- ความรู้
- การตัดสินใจ ความเด็ดขาด

บุคลิกภาพ

- ความมั่นใจในตนเอง
- ความซื่อสัตย์และความเชื่อถือได้
- ความปรารถนาอันแรงกล้าที่จะเป็นผู้นำ
- ความมีอิสระ

ลักษณะทางสังคม

- ความเป็นกันเอง ทักษะมนุษยสัมพันธ์
- ความร่วมมือ
- ความสามารถในการร่วมมือกับผู้อื่นได้
- มีไหวพริบ ทักษะการพูด

ลักษณะที่สัมพันธ์กับงาน

- แรงขับ แรงปรารถนาที่จะเป็นคนเก่ง
- ความรับผิดชอบในการหาเป้าหมาย
- การอดทนต่ออุปสรรค การยืนหยัด

ภูมิหลังทางสังคม

- การศึกษา
- การโยกย้ายและเปลี่ยนงาน

ทฤษฎีคุณลักษณะของภาวะผู้นำ

✦ สตีเฟ่น พี ร็อบบิน และ เมอร์รี คูลเตอร์ อธิบายถึง
คุณลักษณะของภาวะผู้นำที่สำคัญในการนำผู้อื่นและองค์กรไปสู่
ความสำเร็จมี 7 ประการ ดังนี้

ทฤษฎีคุณลักษณะของภาวะผู้นำ

8TH GRADE

๒

1.พลังผลักดัน

7.มีบุคลิกภาพ

2.ความปรารถนาที่จะเป็นผู้นำ

6.มีความรอบรู้มีทักษะในงาน
ที่ทำ

คุณลักษณะของภาวะผู้นำ
ที่ประสบความสำเร็จ

3.ความซื่อสัตย์และความ
เชื่อถือได้

5.มีความมั่นใจในความสามารถ
ของตนเอง

4.มีสติปัญญา

ทฤษฎีพฤติกรรมของภาวะผู้นำ

8TH GRADE

ทฤษฎีพฤติกรรมของภาวะผู้นำมิได้ยึดหลักที่ว่า ผู้นำเป็นมาแต่กำเนิด ไม่ใช่สิ่งที่สร้างขึ้นมาเป็นลักษณะที่ติดตัวมากับผู้นำ แต่ยึดหลักที่ว่า ผู้นำเป็นผู้นำที่ถูกสร้างขึ้นมา ไม่ใช่โดยกำเนิดเป็นสิ่งที่มาเสริมสร้างในภายหลัง

- 1) ทฤษฎีของมหาวิทยาลัยแห่งรัฐโอไฮโอ
- 2) ทฤษฎีของมหาวิทยาลัยมิชิแกน
- 3) ทฤษฎีของมหาวิทยาลัยไอโอวา
- 4) ทฤษฎีตาข่ายภาวะผู้นำของเบลคและมูตัน
- 5) ทฤษฎีความต่อเนื่องทางพฤติกรรมของภาวะผู้นำ

1. ทฤษฎีของมหาลัยของรัฐโอไฮโอ

๒

1.1 พฤติกรรมของผู้นำที่มุ่งความสัมพันธ์
หรือเรียกว่า “แบบมุ่งคน” หมายถึง ผู้นำที่
ให้ความสำคัญกับผู้ใต้บังคับบัญชาในด้าน
จิตใจความรู้นึกคิด

8TH GRADE

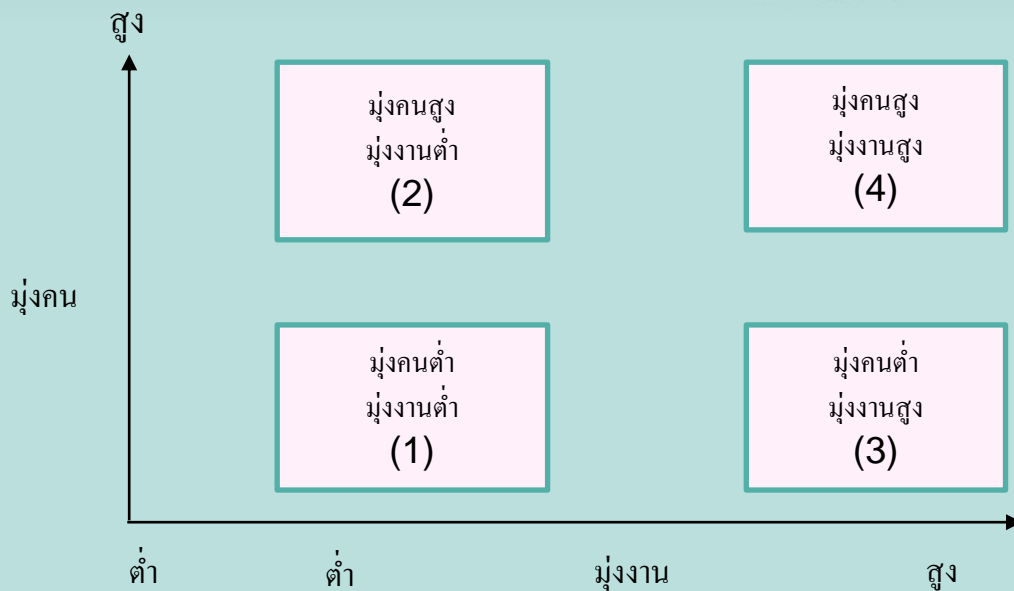
1.2 พฤติกรรมของผู้นำที่มุ่งโครงสร้างการทำงาน
หรือเรียกว่า “แบบมุ่งงาน” หมายถึง ผู้ที่ให้
ความสำคัญกับบทบาทตนเองและมุ่งเน้น
ผู้ใต้บังคับบัญชาให้ทำงานให้สำเร็จตามที่คาดหวัง
ไว้ อีกทั้งต้องปฏิบัติตามระเบียบ กฎเกณฑ์หรือ
ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับงาน

1. ทฤษฎีของมหาลัยของรัฐโอไฮโอ

๒

8TH GRADE

8TH GRADE

1. ทฤษฎีของมหาลัยของรัฐโอไฮโอ

๒

แบบที่ 1 ให้ความสำคัญกับคนต่ำ คือ ไม่คำนึงถึงความสำเร็จของงานที่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

แบบที่ 2 เป็นแบบที่ให้ความสำคัญกับคนสูง คือ การที่ผู้นำไม่ค่อยคำนึงถึงความสำเร็จของงานที่จะเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

แบบที่ 3 เป็นแบบที่ให้ความสำคัญกับงานสูง คือ การที่ผู้นำคำนึงถึงกฎระเบียบข้อบังคับ ของงานต้องเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้และงานต้องสำเร็จกับให้ความสำคัญกับคนต่ำแบบ

แบบที่ 4 เป็นแบบที่ให้ความสำคัญกับงานสูง คือ ผู้นำจะคำนึงถึงกฎระเบียบ ข้อบังคับ ของงานต้องเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้สูงกับผู้นำที่ให้ความสำคัญกับคนสูง

2. ทฤษฎีของมหาลัยมิซิแกน

พฤติกรรมของผู้นำมี 2 รูปแบบ ดังนี้

แบบที่ 1 ผู้นำแบบมุ่งงาน หมายถึง ผู้นำจะมุ่งความสำเร็จไปสู่งานที่ผู้ใต้บังคับบัญชาทำ ผู้นำจะกำหนดมาตรฐานงานที่สูง

8TH GRADE

แบบที่ 2 ผู้นำแบบมุ่งพนักงาน หมายถึง ผู้นำที่เน้นสัมพันธภาพที่ระหว่างคน ความรู้สึก การติดต่อสื่อสาร การยอมรับ

3. ทฤษฎีของมหาวิทยาลัยไอโอวา

๒

8TH GRADE

ผู้นำแบบเผด็จการ ผู้นำจะเป็นผู้ตัดสินใจและจำกัดการมีส่วนร่วมแต่เพียงผู้เดียว จะติดตามการทำงานอย่างใกล้ชิด

ผู้นำแบบประชาธิปไตย ผู้นำจะเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ปรีกษาหารือ ข้อเสนอแนะและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ผู้นำแบบปล่อยตามสบาย ผู้นำจะไม่เข้าไปมีส่วนร่วม แต่อย่างไร โดยจะควบคุมอยู่ห่าง ๆ ผู้ใต้บังคับบัญชาจะพึงพอใจเพราะผู้นำจะไม่เข้าไปเกี่ยวข้อง

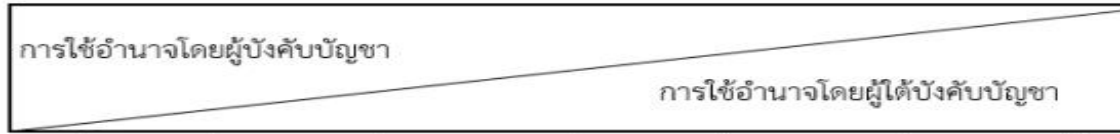

4. ทฤษฎีความต่อเนื่องทางพฤติกรรมของภาวะผู้นำ

8TH GRADE

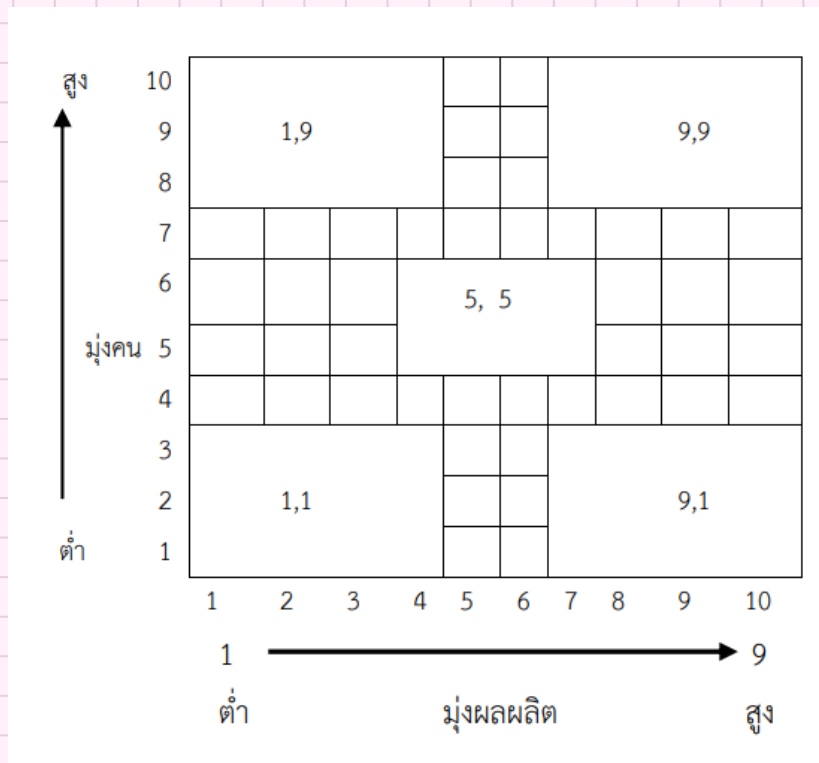
ผู้บังคับบัญชาเป็นศูนย์กลาง ↔ ผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นศูนย์กลาง

(1) ผู้บริหารจะ ทำการ ตัดสินใจและ สั่งการ	(2) ผู้บริหาร ชักชวนให้ ยอมรับการ ตัดสินใจ	(3) ผู้บริหาร เสนอความ คิดเห็นและ รับฟังคำถาม	(4) ผู้บริหาร เสนอความ คิดเห็นและ ทางเลือก การตัดสินใจ	(5) ผู้บริหาร เสนอปัญหา และข้อเสนอ แนะในการ ตัดสินใจ	(6) ผู้บริหาร กำหนด ข้อจำกัด และให้กลุ่ม ตัดสินใจ	(7) ผู้บริหารอนุญาต ให้ผู้ใต้บังคับ บัญชาทำหน้าที่ ในขอบเขตที่ กำหนดโดย หัวหน้า

5. ทฤษฎีตาข่ายผู้นำของเบลคและมูตัน

1. รูปแบบผู้นำด้อยคุณภาพ 1,1 ✨

2. รูปแบบผู้นำแบบเผด็จการ 9,1

3. รูปแบบผู้นำแบบซุ่มนุมนสังสรรค์ 1,9

4. ผู้นำแบบทางสายกลาง 5,5

5. ผู้นำแบบทีมงาน 9,9 ✨

ทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์

8TH GRADE

พัฒนามาจากทฤษฎีพฤติกรรมของภาวะผู้นำ โดยนักทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์วิเคราะห์ว่าทฤษฎีพฤติกรรมของภาวะผู้นำนั้นศึกษาเฉพาะพฤติกรรมของผู้นำเท่านั้นไม่ได้ศึกษาพฤติกรรมของผู้นำที่เหมาะสมที่จะผันแปรในสถานการณ์หนึ่งไปยังอีกสถานการณ์หนึ่งและผู้นำที่อยู่ในสถานการณ์หนึ่งอาจจะแตกต่างกันไปกับที่อยู่ในสถานการณ์หนึ่งหรือจะกล่าวว่า “สถานการณ์สร้างผู้นำ”

8TH GRADE

1. ทฤษฎีผู้นำตามสถานการณ์ของพิตเลอร์

ที่สร้างขึ้นโดย เฟรด เอ็ดเวิร์ด พิตเลอร์ โดยแนวความคิดที่เป็นกุญแจสำคัญ คือ กำหนดรูปแบบผู้นำรูปแบบหนึ่งจะมีประสิทธิภาพในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน และการแยกแยะรูปแบบผู้นำที่เหมาะสมให้เข้ากับสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง พิตเลอร์ยังได้สร้างปัจจัย 3 ประการที่จะมีผลต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นกุญแจสำคัญให้เป็นผู้ที่มีประสิทธิภาพ ดังนี้

1.1 ความสัมพันธ์ของผู้นำกับสมาชิก

1.2 โครงสร้างของงาน

1.3 อำนาจในตำแหน่ง

2. ทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของ เฮอริเชย์และบลันชาร์ด

8TH GRADE

ที่สร้างขึ้นโดย เฟรด เอ็ดเวิร์ด พิตเลอร์ โดยแนวความคิดที่เป็นกุญแจสำคัญ คือ กำหนดรูปแบบผู้นำรูปแบบหนึ่งจะมีประสิทธิภาพในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน และ การแยกแยะรูปแบบผู้นำที่เหมาะสมให้เข้ากันกับสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง พิตเลอร์ยังได้สร้างปัจจัย 3 ประการที่จะมีผลต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นกุญแจสำคัญให้เป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ดังนี้

2.2 ผู้นำแบบขายความคิด

2.3 ผู้นำแบบมีส่วนร่วม

2.1 ผู้นำแบบสั่งการ

2.4 ผู้นำกระจายงาน

8TH GRADE

2. ทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของ เฮอร์เชย์และบลันชาร์ด

สรุปถ้าจับคู่ระหว่างผู้นำกับผู้ตามจะได้ว่า

1) ผู้นำแบบสั่งการคู่กับผู้ตามแบบR1

3) ผู้นำแบบมีส่วนร่วมจะคู่กับผู้ตามR3

2) ผู้นำแบบขายความคิดจะอยู่กับผู้ตามแบบR2

4) ผู้นำแบบกระจายงานจะคู่กับผู้ตามแบบR4

8TH GRADE

3. ทฤษฎีนำแบบเส้นทางสู่เป้าหมาย

ได้รับการพัฒนาโดย มาร์ติน จี อีเวน ใน ค.ศ.1970 และต่อมาได้มีการพัฒนาโดยโรเบิร์ต เจ เฮาร์ ใน ค.ศ.1973 โดยเป็นการผสมผสานแนวคิดทางทฤษฎีพฤติกรรมศาสตร์ของมหาวิทยาลัย โอไฮโอและทฤษฎีจูงใจแบบคาดหวังเข้าด้วยกัน แบ่งพฤติกรรมของผู้นำออกเป็น 4 ลักษณะด้วยกัน ดังนี้

3.1 ผู้นำแบบสั่งการ

3.2 ผู้นำแบบสนับสนุน

3.3 ผู้นำแบบมีส่วนร่วม

3.4 ผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จของงาน

ทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยน

8TH GRADE

๒

การศึกษาทฤษฎีภาวะผู้นำที่กล่าวมาแล้วเป็นการศึกษาในลักษณะที่แตกต่างกันไปในแต่ละมุมมองซึ่งทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและทฤษฎีภาวะผู้นำแลกเปลี่ยนก็เช่นกัน จะมีหลักการและมุมมองที่นักทฤษฎี คือ เบอร์นาร์ด เอ็ม เบสได้อธิบายรายละเอียดของแต่ละทฤษฎีดังนี้

ทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยน

8TH GRADE

1. ทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

จะเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงประสิทธิภาพและพัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างมีประสิทธิภาพอีกทั้งยังมีค่านิยมและอุดมคติอันแน่วแน่ที่จะกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำในสิ่งที่ดี ๆ มากกว่าการมองถึงผลประโยชน์ของผู้นำเองโดยนำการเปลี่ยนแปลงจะมีพฤติกรรมที่กระทำต่อผู้ใต้บังคับบัญชา 4 ประการ ดังนี้

1.1 การมีอิทธิพลอย่างมี
อุดมการณ์

1.3 การกระตุ้นทางปัญญา

1.2 การสร้างแรงบันดาลใจ

1.4 การคำนึงถึงความ
เป็นปัจเจกบุคคล

ทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยน

8TH GRADE

2.ทฤษฎีภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยน

จะต่างจากภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตรงที่ภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยนไม่เน้นการพัฒนาเป็นรายบุคคลแต่จะเน้นให้ผลตอบแทนแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาผู้นำจะจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชาโดยมีเงื่อนไขความต้องการและรางวัลของความสำเร็จที่บรรลุเป้าหมาย ซึ่งผู้นำจะต้องรู้ว่าผู้ใต้บังคับบัญชาต้องการอะไร ภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยนจะมีพฤติกรรมกระทำต่อผู้ใต้บังคับวิชา 2 ประการ ดังนี้

2.1 การให้รางวัลตาม
สถานการณ์

2.2 การบริหารงานแบบ
วางเฉย

8TH GRADE

แบบฝึกหัด

จงตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

1. จงอธิบายทฤษฎีคุณลักษณะของผู้นำ ให้เข้าใจ พอสังเขป
2. จงอธิบายทฤษฎีของมหาวิทยาลัยของรัฐโอไฮโอแตกต่างจากมหาวิทยาลัยมิชิแกนอย่างไร
3. จงอธิบายทฤษฎีของวิทยาลัยไอโอวา ให้เข้าใจ พอสังเขป
4. จงอธิบายความแตกต่างระหว่างทฤษฎีของมหาวิทยาลัยตาข่ายกับทฤษฎีภาวะผู้นำของเบลคและมูตัน
5. จงอธิบายทฤษฎีผู้นำตามสถานการณ์ของฟิเดลอร์ให้เข้าใจ พอสังเขป
6. จงอธิบายทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของเฮอร์เชย์และบลันชาร์ด ให้เข้าใจ พอสังเขป
7. ทฤษฎีภาวะผู้นำของเฮอร์เชย์และบลันชาร์ดได้แบ่งรูปแบบภาวะผู้นำออกเป็นกี่แบบ อะไรบ้าง จงอธิบาย
8. โรเบิร์ต จี. นอร์ทเฮาส์ ได้แบ่งพฤติกรรมของผู้นำออกเป็นกี่ลักษณะ ประกอบไปด้วยอะไรบ้าง จงอธิบาย
9. ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะต้องมีคุณสมบัติที่สำคัญอย่างไรบ้างจงอธิบาย
10. ถ้าท่านเป็นผู้นำท่านจะนำทฤษฎีภาวะผู้นำใดมาใช้ในการทำงานพร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบจากหลักการของทฤษฎี

8TH GRADE

ขอบคุณค่ะ

